

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Рашід Шерзад Афанді за темою: «Структура і зміст тренувального процесу кваліфікованих плавців у втягувальних мікроциклах», подану на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

Актуальність. Робота Рашід Шерзад Афанді присвячена цікавому в теоретичному та важливому в практичному відношеннях питанню.

Проблема вдосконалення структури та змісту спортивної підготовки кваліфікованих плавців у втягувальних мікроциклах, впровадження сучасних технологій вимагає оновлення змісту та форм навчально-тренувального процесу.

На сучасному етапі розвитку теорії та методики тренувального процесу кваліфікованих плавців подальший прогрес можливий тільки при комплексному підході до вирішення цієї проблеми.

Дисертація Рашід Шерзад Афанді, безумовно, є актуальною, оскільки вона спрямована на пошук нових шляхів і невикористаних резервів для вдосконалення структури та змісту спортивної підготовки кваліфікованих плавців у втягувальних мікроциклах для підвищення ефективності їх підготовки.

Аналіз науково-методичної літератури з даної проблеми дозволив встановити, що науково-методичне забезпечення щодо вдосконалення структури та змісту спортивної підготовки кваліфікованих плавців у втягувальних мікроциклах є недостатнім. Кількість наукових робіт, присвячених вивченню даної проблеми, – обмежена, а існуючі дані суперечливі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження є частиною науково-дослідної роботи, проведеної Національним університетом фізичного виховання і спорту України відповідно до плану

науково-дослідної роботи на 2016–2020 рр. за темою «Побудова тренувального процесу висококваліфікованих спортсменів, які спеціалізуються у водних видах спорту, з урахуванням вимог змагальної діяльності» (номер державної реєстрації: 0116U001614).

Робота складається з анотацій, вступу, шести розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел (230 джерел, в тому числі 67 зарубіжних). Робота проілюстрована 27 таблицями та 4 рисунками. Загальний обсяг дисертаційної роботи складає 212 сторінок.

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, вказано його об'єкт, предмет, мету, завдання та методи, розкрито наукову новизну, з'ясовано практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок дисертанта, відображено апробацію результатів дослідження.

Перший розділ «Структура і зміст тренувального процесу кваліфікованих плавців та його проблемні аспекти» присвячено теоретичному аналізу літературних джерел, розглянутих у дисертаційному дослідженні.

Теоретичний аналіз і узагальнення спеціальної вітчизняної та зарубіжної наукової літератури виявив стан проблеми підготовки кваліфікованих плавців, розширив розуміння факторів, які лежать в основі планування підготовки на першому етапі підготовчого процесу та його елементів (втягувальних мікроциклів), їх взаємодію, провідні організуючі принципи, які утворюють нову якість їх побудови. Визначення відмінностей між наявними знаннями й тими, які необхідні для розширення, дозволило виявити та сформулювати нові підходи до проблеми, обґрунтувати її важливість, встановити зв'язок між існуючими ідеями та теоріями з метою їх практичного застосування.

Аналіз наукових досліджень свідчить про значний інтерес науковців до вирішення проблеми підготовки кваліфікованих плавців у структурних утвореннях тренувального процесу. проте, у практичному відношенні означена проблема потребує подальшого вивчення підходів до побудови тренувального процесу у втягувальних мікроциклах.

У **другому розділі** «Методи та організація дослідження» подана система взаємодоповнюючих методів, адекватних поставленим завданням. Безумовно, методи дослідження забезпечили створення теоретико-методичної бази для вдосконалення структури та змісту тренувального процесу кваліфікованих плавців у втягувальних мікроциклах.

У **третьому розділі** «Порівняльна ефективність використання втягувальних мікроциклів з різними варіантами розподілу навантажень по днях циклу» послідовно наведені дані констатувального експерименту, завданням якого було визначення реального стану окремих елементів тренувального процесу втягувальних мікроциклів з різною динамікою розподілу навантажень, визначення наявності зв'язків і залежності між ними, вихідних (відправних) даних для подальшого дослідження.

У **четвертому розділі** «Програма підготовки кваліфікованих плавців у втягувальному мезоциклі», ґрунтуючись на результатах наукової та методичної літератури, опитуванні провідних тренерів і спортсменів, які спеціалізуються в плаванні, педагогічних спостереженнях, була розроблена програма підготовки кваліфікованих плавців у втягувальному мезоциклі. Структурними елементами програми є мета, завдання, принципи спортивної підготовки, а також фактори, які впливають на ефективність її реалізації. Основою програми є раціонально спланований добір засобів, методів і методичних прийомів, спрямованих на забезпечення поступового й планомірного вдосконалення спеціальної фізичної підготовленості плавців.

У **п'ятому розділі** «Напрями практичного використання втягувальних мікроциклів у різних умовах спортивної підготовки» на основі систематизації даних спеціальної літератури було зроблено висновок про необхідність формування спеціальних тренувальних навантажень в умовах підвищення температур і розроблено на цій підставі спеціальні програми втягувальних мікроциклів. Застосування спеціальних втягувальних мікроциклів є необхідною умовою спортивної підготовки при зміні кліматично-географічних умов тренувальної та змагальної діяльності. Крім того, встановлено, що

систематичне застосування розроблених комплексів сприяло інтенсифікації відновлювальних процесів і нормалізації функціонального стану та спеціальної працездатності.

У шостому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» розглянуто дискусійні питання, проаналізовано результати власних досліджень, зіставлено наукові факти, які отримано в ході експериментальних досліджень, з даними літератури, що дозволило виділити наукові положення трьох рівнів новизни, а саме: ті, що підтверджують, доповнюють і отримані вперше.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. На основі проведеного комплексного теоретичного аналізу та узагальнення даних науково-методичної літератури автор чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, його мету та завдання. Для вирішення поставлених завдань були використані адекватні методи наукового пошуку, які дозволили обґрунтувати на високому науково-методичному рівні основні положення результатів дослідження, висновки дисертаційної роботи та практичні рекомендації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

– вперше отримано дані в методиці побудови та специфіці тренувального впливу на спеціальну працездатність кваліфікованих плавців програм втягувальних мікроциклів з різною динамікою навантажень;

– науково обґрунтована й розроблена програма підготовки втягувального мезоциклу для кваліфікованих плавців з урахуванням відновлення знань і практичного досвіду в цій області;

– вперше представлені дані, які відображають оптимальні варіанти планування програм втягувальних мікроциклів на різних етапах підготовки в річному циклі та ін.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що побудова втягувальних мікроциклів і мезоциклів на різних етапах річного циклу підготовки на підставі оптимальних даних дозволяє оптимізувати

тренувальний процес підготовки, оперативно вносити корективи в тренувальний процес кваліфікованих плавців.

Результати досліджень впроваджені в навчально-тренувальний процес кваліфікованих плавців груп вищої спортивної майстерності дитячо-юнацьких спортивних шкіл «Україна», «Дельфія» та спеціалізованої ДЮСШ олімпійського резерву № 9 м. Києва, а також у навчальний процес кафедри водних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України при вивченні дисципліни «Теорія і методика тренерської діяльності в обраному виді спорту».

Повнота викладу результатів дослідження у друківаних працях. Основні положення дисертаційної роботи викладено в 11 наукових працях. Із них 7 праць опубліковані в спеціалізованих наукових журналах і збірниках, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, 5 з яких включені до міжнародних наукометричних баз даних, 4 публікації мають апробаційний характер.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретико-методичні положення та результати дослідження доповідалися на ІХ, Х, ХІ Міжнародних конференціях молодих учених «Молодь і олімпійський рух» (Київ, 2016–2018), ІІ Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Основи побудови тренувального процесу в циклічних видах спорту» (Харків, 2016), науково-методичних конференціях кафедри водних видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України (Київ, 2016–2018) та ін.

Відповідність дисертації вимогам МОН України. Структура, обсяг основного тексту, оформлення дисертаційної роботи та автореферату відповідають вимогам МОН України. Автореферат повністю відображає зміст дисертації.

Рекомендації щодо використання результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в практичній діяльності тренерів і викладачів із метою підвищення ефективності спортивної

підготовки кваліфікованих плавців, а також у навчальному процесі студентів спортивних вузів України.

Недоліки дисертаційної роботи. Разом з тим, робота містить ряд недоліків, які не мають, на нашу думку, принципового характеру і не заперечують теоретичних і методичних здобутків автора:

1. У розділі 1 треба зробити більший акцент на аналізі існуючих проблем. Невідомо, чи розділяє здобувач погляди науковців на ці проблеми. Необхідно показати своє ставлення до наукових розробок інших авторів.

2. У процесі проведення формуючого педагогічного експерименту незрозумілою є роль традиційних структури та змісту тренувального процесу кваліфікованих плавців у втягувальних мікроциклах.

3. Не зрозуміло, як визначались однотипність і однорідність експериментальної та контрольної груп при проведенні основного педагогічного експерименту, не представлено коефіцієнт варіації.

4. У роботі не розкрито принцип індивідуалізації, не визначено роль і місце індивідуальної теоретичної та практичної підготовки спортсменів.

5. Розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» необхідно розширити, тобто додати кількість тексту.

6. Кількість висновків необхідно скоротити та зробити їх більш компактними.

Інших зауважень немає, дисертація написана літературною мовою, добре проілюстрована і з цієї точки зору залишає приємне враження.

Загальний висновок

Зважаючи на актуальність теми дослідження, його наукову новизну та практичне значення, використання адекватних методів, обґрунтованість висновків, вважаю, що дисертаційне дослідження Рашід Шерзад Афанді «Структура і зміст тренувального процесу кваліфікованих плавців у втягувальних мікроциклах» відповідає п. 9, п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а його автор заслуговує присудження наукового ступеня

кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання
та спорту, професор, завідувач кафедри
теоретико-методичних основ
фізичного виховання та спорту
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Р. Ф. Ахметов

Проректор з наукової і міжнародної роботи
Житомирського державного
університету імені Івана Франка,
доктор педагогічних наук, професор

Н. А. Сейко